

Ірина Семків,

кандидатка психологічних наук,
доцент кафедри психології

Українського католицького університету

Оксана Захарко,

кандидатка психологічних наук,
асистентка кафедри практичної
та теоретичної психології

Національного університету «Львівська політехніка»

ФОРМУВАННЯ ЖІНОЧНОСТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ АНАЛІТИЧНОЇ ТЕОРІЇ К. Г. ЮНГА

Сформована ґендерна ідентичність як один із критеріїв психологічної зрілості є передумовою формування вдалих міжособистісних стосунків з особами іншої статі, задоволеності сімейним життям та набуття адаптивних соціальних ролей. Перший етап становлення ідентичності жінки розпочинається у сім'ї, через спостереження за соціальними стосунками матері та батька чи інших членів родини. Проте формування жіночності продовжується у процесі вибудовування вдалих стосунків.

Формування жіночності відбувається на двох рівнях: перший – соціальний, розвиток уявлень про жіночність у суспільстві, такий етап опосередкований фіксуванням цих уявлень у міфах, казках, символах; другий – індивідуальне прийняття, інтеріоризація соціальних уявлень щодо того, якою має бути жінка.

Аналіз жіночності та її становлення на соціальному рівні можна виявити звертаючись до теорії К. Г. Юнга, на основі якої здійснюється психологічний аналіз міфів та зосереджується увага на основних моделях поведінки та сценаріях життя міфічних героїв. Основним завданням на шляху до формування жіночої ідентичності є примирення та збалансування «Ероса» – свідомої частини психіки жінки та «Анімуса» – несвідомої її частини.

На думку К. Г. Юнга міфи є джерелом інформації про певні моделі поведінки, певні сценарії, що сприяють досягненню зрілості. Усі міфи та казки можна умовно розділити на «жіночі» та «чоловічі». Жіночі казки, у яких головною героїнею є жінка, відображають ініціації та етапи формування жіночої ідентичності, натомість чоловічі – чоловічої.

Одним із класичних взірців «жіночого міфу» є Міф про Амура та Психею, у якому детально проаналізовано етапи становлення жіночої ідентичності, та ініціації, які має пройти жінка на шляху до становлення її жіночності.

Міф про Амура та Психею, який є символом становлення жіночої ідентичності, умовно розділено на кілька ключових етапів, що гармонійно співвідносяться з теорією розвитку ідентичності Е. Еріксона. Аналізуючи

міф, опираючись на теорію розвитку К. Г. Юнга та Е. Еріксона, можна дійти висновку: жінка у стосунках з чоловіком повинна вміти *приймати* себе та партнера (емоції, індивідуальні особливості, індивідуальний та спільний досвід одне одного) та *творити* (перетворювати прийняте у цілі, завдання для розвитку над якими можна працювати лише перебуваючи у парі). Відтак, ідентифікована жінка володіє вмінням приймати як себе, так і чоловіка у парі та творити такі стосунки, в яких можливим є розвиток рівноцінності обох партнерів.

Віктор Сіткар,

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри практичної психології
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

ДИТЯЧА СУБКУЛЬТУРА У ГЕНДЕРНОМУ ВИМІРІ

Дитяче співтовариство як носій власної субкультури володіє специфічними функціями у формуванні психологічної статі дитини: в спільній діяльності та спілкуванні «на рівних» уточнюється і відпрацьовується поведінка дитини відповідно з її статево-рольовою позицією, встановлюються психологічні відмінності статево-рольової поведінки дівчаток і хлопчиків. Саме тут дитина, як правило, отримувала значну долю інформації (до 90%) про «таємниці» дітонародження і взаємостосунків між статями [2; 4, с. 248–251]. У той же час дитяча субкультура володіє культуро-охоронною властивістю, оскільки завдяки їй, зберігаються деякі форми, тексти, елементи та стереотипи поведінки різних епох, що втрачені в культурі, в тому числі і в сфері статево-рольових моделей поведінки.

Стать детермінована генетично і є біологічною ознакою людини, ґендер ґрунтується на культурі і, тому набувається. Деякі теоретики стверджують, що стать біологічно визначає інтелектуальні, особистісні, адаптаційні та стильові відмінності між жінками та чоловіками [3].

Альтернативною точкою зору є думка, про те, що жінки і чоловіки відрізняються, головним чином, тим, як до них ставляться батьки, вчителі, друзі, який вплив має на них культура та субкультура, починаючи з раннього дитинства. Тобто їх відмінності пов'язані тільки з особливостями оточуючого середовища. Проте, коли ми говоримо про те, що є важливішим в детермінації ґендерно-специфічної поведінки: спадковість чи середовище, ми не беремо до уваги один факт. І генетика, і культура можуть накладати певні обмеження на ґендерні ролі, тобто на ту поведінку, зовнішній вигляд та особистість, які, як передбачається, відповідають жінці або чоловікові. Проте вони